

"עושים בחירות: כיצד ההורים משפיעים על הבחירות שילדיהם עושים?"

פרויקט שנעשה במסגרת הוראה בשיטת למידה מבוססת פרויקטים (PBL)

כיתה ט', קריית חינוך יפו

במהלך שנת הלימודים האחרונה, זכו תלמידי כיתה ט' ללמוד תנ"ך, ספרות ואמנות בצורה ייחודית ויוצאת דופן במסגרת הוראה בשיטת למידה מבוססת פרויקטים (להלן: PBL). לשיטה זו ישנם מספר עקרונות בסיסיים. אחד העקרונות הללו הוא רלוונטיות לעולם התוכן של הלומדים. עקרון נוסף הוא שילובם של מספר תחומי ידע בפרויקט אחד, תוך עבודה בשיתוף פעולה מלא של המורים מתחומי ידע אלה. גם מורה שלא התנסה בעבודה בשיטה זו יכול להניח כי לא פשוט, בלשון המעטה, ליישם עקרונות אלה בפועל, משום שהם מחייבים צורת עבודה שונה מאוד מצורת העבודה בה מורים ותלמידים כאחד רגילים. ואכן, שלושתנו, המורה לאמנות, המורה לספרות ואני (מורה לתנ"ך) התמודדנו עם לא מעט אתגרים בדרך. האתגר הראשון עמו התמודדנו היה השאלה כיצד ניתן לשלב את שלושת תחומי הידע שלנו לכדי פרויקט אחד, ומה יכולה להיות השאלה המרכזית והמנחה של הפרויקט שלנו שתהיה מתאימה לשלושת תחומי הידע ובו בעת רלוונטית ומעניינת לתלמידים? לאחר שעות של מחשבה משותפת, הגענו למסקנה שאנו רוצים לעסוק ביחסי הורים וילדים ולהתמקד בשאלה כיצד ההורים משפיעים על הבחירות שילדיהם עושים בחייהם? חשבנו שזוהי שאלה מעניינת ורלוונטית לכל אדם, קל וחומר לאדם בגיל ההתבגרות. מבחינת התאמה לתכנית הלימודים בתנ"ך לכיתה ט', הנחתי כי הוראת ספר שמואל ב' תוך התמקדות בשאלת יחסי דוד וילדיו וכיצד השפיע דוד על הבחירות שעשו ילדיו בחייהם - תהיה מעניינת מאוד. לשיעורי ספרות בחרה המורה שירים העוסקים ביחסי הורים וילדיהם ובבחירות שעשו ילדיהם בהשפעת ההורים. המורה לאמנות לימד את התלמידים כיצד להפוך רעיון לדימוי ויזואלי וכך, במהלך החודשים בהם עבדו הילדים על הפרויקט, הם עיבדו בדרך אמנותית את שלמדו בשיעורי ספרות ותנ"ך. במשך כשישה חודשים, למדו התלמידים ספרות ותנ"ך תוך התמקדות בשאלה המנחה. הילדים עבדו בקבוצות קבועות ולמדו הרבה מהחומר בצורה עצמאית, בכיתה ומחוצה לה. במהלך חודשים אלה נדרשו התלמידים להציג בפני הכיתה תוצרי ביניים שישקפו את הידע שצברו. כך למשל, אחד מתוצרי הביניים בתנ"ך היה כתיבת יומן מנקודת מבטו של אבשלום. לצורך כתיבת היומן נדרשו התלמידים להתייחס למספר שאלות וסעיפים המחייבים אותם להכיר את החומר הנלמד ולהשתמש במיומנויות כמו ניתוח ואיפיון דמות וכו'. בהצגת תוצר זה נדרשו התלמידים להתייחס לשאלה כיצד השפיע דוד על הבחירות שעשה אבשלום בחייו. התלמידים כתבו טקסטים נהדרים, מרגשים ומצחיקים. תוצר ביניים נוסף עליו עבדו הילדים בשיעורי ספרות ואמנות היה בחירה של רגע המתואר באחד השירים שלמדו ובימוי וצילום

של אותו רגע.

בעבודה בשיטת PBL על צוות המורים לקבוע מראש מה יהיה הפרויקט עליו יעבוד התלמידים (לא לחינם נקראת שיטה זו "למידה מבוססת פרויקטים"). אנחנו החלטנו כי הפרויקט יהיה תערוכה שיכינו התלמידים אשר תוצג בבית הספר. האתגר שעמד בפנינו בבחירת הפרויקט היה אדיר: כיצד לחבר ולשלב בין שלושת תחומי הידע שלנו לכדי תערוכה אחת? הרעיון שהעלינו הוא "התכתבות" בין הדמויות המקראיות והספרותיות עליהן למדו הילדים. ואכן, מי שמבקר בתערוכה יכול לראות על הקיר הגדול תיבות דואר רבות של אבשלום, אמנון, חז'ו בטטה, ועוד. בתוך תיבות דואר אלה ישנה התכתבות בין אותן דמויות בנושא השאלה המרכזית של הפרויקט: דמות ספרותית עליה למדו הילדים פונה לדמות מקראית ומספרת לה על הבחירות שעשתה בחייה וכיצד הוריה השפיעו על בחירה זו. הדמות המקראית עונה לה, משתפת אותה בניסיונה שלה בעניין זה ומציעה לה לפרוק את מכאוביה בדרך יצירתית וליצור פסל או ציור. מתחת לתיבות הדואר מופיעות יצירות האמנות שהכינו הדמויות הספרותיות בעקבות העצה שקיבלו מהדמויות המקראיות. כאן מצטרפת האמנות לתמונה ומשתלבת עם ספרות ותנ"ך. מבין השורות של המכתבים עצמם עולים קולותיהם של הילדים. הבנו שעקרון הרלוונטיות הושג.

ביום הצגת הפרויקט עמדו הילדים נרגשים ליד העבודות שלהם והציגו אותן לקהל. היה מרגש מאוד לראות את הילדים גאים במה שעשו והתחושה שלנו, צוות המורים, היתה שללא ספק קרה כאן תהליך של למידה משמעותית ושל חוויה לימודית-רגשית מכוננת.

דוגמה לעבודות תלמידים

